

Deanu ja Várjjat Museasiida
Tana og Varanger Museumssiida
Teän da Va'rrjel Mu'zeisiida

Årsmelding 2024

Jahkedieđáhus 2024

Et museum er en ikke-kommersiell, permanent institusjon i samfunnets tjeneste, som forsker på, samler, konserverer, fortolker og formidler materiell og immateriell kulturarv. Museene er åpne for publikum, tilgjengelige og inkluderende, og fremmer mangfold og bærekraft. De opererer og kommuniserer etisk og profesjonelt, legger til rette for bred deltakelse fra samfunnet og tilbyr varierte opplevelser for utdanning, underholdning, refleksjon og kunnskapsdeling.

Forord

Stiftelsen Tana og Varanger Museumssida er legger med dette frem årsmeldinga for 2024.

I 2024 har Stiftelsen fått økte økonomiske ressurser fra Sametinget til faste stillinger med øremerking til skoltesamisk språk og kultur. Det oppleves svært positivt at våre budsjettbehov over tid blir hensyntatt og prioritert. Vi er også fornøyde med at Finnmark fylkeskommune bidrar med økt tilskudd.

Våre 14 fast ansatte og 20 midlertidige ansatte arbeider med mottak og registrering av gjenstander, holder kurs for ungdommer, planlegger, produserer og kuraterer utstillinger, klipper gress, gir forelesninger, serverer kaffe, arkiverer, hesjer, leu'dder og forsker og ikke minst lager og gjennomfører formidlingsopplegg for barn og unge.

Å kunne lage spennende faglige opplegg basert på lokal kultur bidrar til «synliggjøring og utvikling av samisk identitet og språk» som er vektlagt av Saviomusea, som har flere opplegg også til «Den Kulturelle Skolesekken» (DKS). Vi sier ofte at barn og unge er fremtiden. Fra museenes side er de prioritert her og nå, det utvikles dannelse og kunnskap om egen kultur, språk og samfunn. Vi prioriterer også arbeidsplasser til ungdom og unge voksne i sommersesongen, for å gi de en god ballast inn i arbeidslivet, men også gjøre de kjent med hva museene våre gjør.

Vi har mange grunner til å være fornøyde, og i kortform vil jeg trekke frem følgende:

- Besøksrekord for Ä'vv Saa'mi Mu'zei
- Fremdrift på egne lokaler for Saviomusea
- Sikring av gjenstander ved Deanu Musea
- Várjjat Sámi Museas samarbeid med Kvænuseet om formidlingsopplegg om fornorskinga

Hvert museum har fått sin presentasjon i rapporten, og her er det mer omtale av arbeidet vårt.

Vi nærmer oss de gode besøkstallene fra før koronaens tid, da vi 2019 hadde nær 32 000 besøkende, har vi i år hatt 29 902 besøkende. I tillegg har vi 9 485 følgere på

Våre sosiale mediekkanaler, og våre digitale utstillinger er besøkt av 33 000!

Vi ser frem til å nå flest mulig i 2025!

Varangerbotn, 8. mars 2025

Mariann Wollmann Magga
Direktør

1. Organisasjon

Stiftelsen Deanu ja Várjjat Museasiida/Tana og Varanger museumssiida (DVMV/TVM) ble godkjent som stiftelse 12. juli 2010. Formålet er museumsdrift. Fra 2019 har stiftelsen også et skoltesamisk parallellnavn: Teän da Va'rrjel Mu'zeisiida.

Stiftelsen ble etablert av Sametinget, Tana kommune, Nesseby kommune og Sør-Varanger kommune. I stiftelsen inngår Deanu Musea, Várjjat Sámi Musea, Á'vv Saa'mi Mu'zei og Saviomusea. Virksomhetene ble overdratt med virkning fra 1.6.2012. Da var også Á'vv Skoltesamisk Museum kommet til stiftelsen.

Stiftelsen har hovedkontor på Várjjat Sámi Musea i Varangerbotn.

(foto: Bjarne Riesto)

1.1. Utvikling av driftsorganisasjon

DVMV ble konsolidert med 4 samiske museer med det formål å være en felles driftsorganisasjon for de samiske museene øst i Finnmark.

I forbindelse med strategiarbeidet i organisasjonen, er det gjort omorganisering og endring av stillingsbetegnelser og ansvarsområder, gjeldende fra 1.1.2024. Mer av personal- og økonomiarbeid er lagt til administrasjonen, slik at museumsfagansvarlige kan få frigjort tid til mer faglig arbeid. Som følge av arbeidet med strategiplanen, skal vi samarbeide mer, og jobbe mer på tvers av avdelingene. Slik vil vi møte fremtidige utfordringer i en tid med mer sentralisering og færre fagfolk i vårt geografiske område. En bedre utnyttelse av fagressurser er nødvendig, og har også vært en av målsettingene med konsolideringsprosessene innenfor museumsbransjen.

Vi har inngått driftshelsetjenesteavtale med Hemis, som bistår ansatte, samt bidrar på fellessamlinger og .

1.2. Styrets virksomhet

Styret i DVMV har hatt følgende sammensetning:

Styreleder Solveig Ballo, Tana – valgt for perioden 2022 – 2025 (Oppnevnt av Sametinget) Personlig vararepresentant Jovna Vars Smuk

Nestleder Venke Tørmønæen – valgt for perioden 2024 – 2027 (oppnevnt av stifterkommunene) Personlig vararepresentant Staal Nilsen

Styremedlem Kjersti Schanche, valgt for perioden 2020 – 2024 (Oppnevnt av Sametinget) Personlig vararepresentant Bjarne Johansen, Tana

Styremedlem Martin Velky, valgt for perioden 2024 – 2027 (Oppnevnt av stifterkommunene) Personlig vararepresentant Laila S. Smuk

Styremedlem Liv Astrid Kvammen Svaleng – valgt for perioden 2021 – 2025 (ansattrepresentant) Personlig vararepresentant Claus Pettersen (i permisjon fra 1.9.24), Turid Lindi valgt i desember 2024.

Styret har i perioden hatt 6 ordinære styremøter. Totalt er det behandlet 56 saker.

1.3. Antall ansatte og deres arbeidsoppgaver

DVM har sysselsatt totalt 34 ansatte, herav 14 fast ansatte (12 kvinner og 2 menn). Det har vært 20 midlertidig ansatte, der fordelingen er 12 kvinner og 8 menn. Alle de faste ansatte har museumsfaglig eller administrativ kompetanse innenfor museums-sidaens innsatsområder.

Administrasjonen har 2,3 årsverk. Direktør og økonomikonsulent er 100 % stillinger, og kontormedarbeider i 30% stilling. Kontormedarbeider har ansvar for fellestjenester som arkiv, sentralbord, nettside mm.

Ä'vv Saa'mi Mu'zei har to fast ansatte i hele stillinger (2 årsverk) – museums-fagansvarlig og museumsmedarbeider. Det ble tilsatt ny museumsfagansvarlig fra 1.6. Museet har hatt vikar i 100% fra 1.1.-31.5., samt en vikar/ prosjektmedarbeider i 40 - 60 % fra januar 2024. Det ble opprettet en ny stilling som konservator i 2024, og tilsatt en person som starter i jobben i 2025.

Saviomusea hadde to fast ansatte (1,5 årsverk) ved årets start - museumsleder i 100% stilling og en formidler i 50% stilling. Det ble ansatt en samiskspråklig formidler i 50 % fast stilling fra 1.9.

Deanu Musea har to fast ansatte (1,5 årsverk) – en museumsfagansvarlig i 100 % stilling og samlingsmedarbeider i 50 %. Museumsfagansvarlig har hatt permisjon i ca. 40 % fram 19.8., og deretter 100 % ut året. Samlingsmedarbeider er i 50 % stilling men har permisjon fra 1.9. og til 30.6.2025.

Várjjat Sámi Musea er det største museet med sine 6 stillingshjemler. Museumsfaglig leder, konservator/formidler, museumsfagarbeider (alle 100%) museumsmedarbeider 70 %, samt samlingsmedarbeider/registrator i 20% stilling. Det utgjorde 3,9 årsverk. I tillegg har vi en samiskspråklig formidlerstilling i 50% som har vært vakant siden 2023. Museumsfaglig leder-stilling sto vakant fra mars 2024, og vi fikk tilsatt erstatter som tiltrår i 2025.

Vi har en rekke sommerjobber med forskjellige arbeidsoppgaver, og vi ansatte 13 personer, hovedsaklige ungdommer, fordelt på 3 museer. Saviomusea deler på kostnadene til sommervikarer med Grenselandsmuseet, som står for administrasjon og tilsetning.

Roger Persson	Christina Mathisen	Mariann W. Magga	Kirsti Jerijärvi
Sara Smuk	Helja P. Varsi	ÁnneMággá Wigelius	Jorunn Jernsletten
Elin Magga	Claus Pettersen	Maria K. Rein	Turid Lindi
Elisabeth Erke	Hanna-Maaria Kiprianoff	Ingvild Pettersen	Liv A. K. Svaleng

2. Mål og oppgaver

2.1 Vedtektene

Vedtektenes § 2. Formål gir følgende mål for virksomheten:

Deanu ja Várjjat Museasiida/Tana og Varanger Museumssiida/Teän da Va'rrjel Mu'zeisiida (DVMV/TVM) har som formål å bidra til at samisk identitet, språk og kulturtradisjoner dokumenteres, synliggjøres og utvikles. Dette gjøres ved:

- å drive dokumentasjon, bevaring, innsamling, formidling og forskning med utgangspunkt i samisk kultur og historie,
- å arbeide for å øke samlingenes tilgjengelighet for et bredt publikum, og å yte museumsfaglig bistand til andre museer og aktuelle institusjoner.

DVMV/TVM skal vektlegge lokal og regional historie og styrke og videreutvikle hver enkelt museumsenhet innenfor følgende tematiske områder:

- Ávv - Saa'mi Mu'zei/Skoltesamisk museum har som hovedmål å arbeide med styrking og bevisstgjøring av skoltesamisk kultur og identitet, samt formidling av den skoltesamiske fortiden og samtiden og også bidra til økt kontakt mellom skoltesamene i Norge, Finland og Russland.
- Saviomusea har som hovedmål å forske på, dokumentere, formidle og bevare John A. Savios kunst og livshistorie. Videre vektlegges forskning på eldre samisk kunst og visuelle uttrykk, samt referanseverk av urfolks kunst og kunsthåndverk.
- Deanu musea/Tana museum har som hovedmål å dokumentere samt formidle Tanadalens kultur og da særlig den elvesamiske kultur. I tillegg til den samiske kulturen, skal museet samtidig ivareta den finske og norske kulturtradisjonen i kommunen.
- Várjjat Sámi Musea har som hovedmål å dokumentere, utforske og formidle den sjøsamiske kulturhistoria i Finnmark, med hovedvekt på indre Varanger. Museet vektlegger videre dokumentasjon og formidling av duodji, samisk forhistorie og samisk samtid.

DVMV/TVM skal være åpen for, og medvirke til et nært samarbeid med andre museer, institusjoner og organisasjoner, herunder også næringslivet, og bidra til

utvikling av ulike typer nettverk.

DVMV/TVM skal delta i og ta initiativ til internasjonalt samarbeid, spesielt i de samiske bosettingsområdene, men også når det gjelder urfolk og etniske minoriteter i andre områder.

2.2 Museumsetisk regelverk

DVMV/TVM *virksomhet* skal utøves innenfor rammen av ICOMs museumsetiske regelverk som minstestandard formuseumspraksis og faglig yrkesutøvelse. Dette er også nedfelt i driftsavtaler med Stifter-/eier-kommunene.

ICOMs MUSEUMSDEFINISJON

International Council of Museums er en sammenslutning for alle museer. ICOM arbeider på mange felt, og gir ut blant annet veileder som vi bruker i opplæring av både styret og ansatte.

Et museum er en ikke-kommersiell, permanent institusjon i samfunnets tjeneste, som forsker på, samler, konserverer, fortolker og formidler materiell og immateriell kulturarv. Museene er åpne for publikum, tilgjengelige og inkluderende, og fremmer mangfold og bærekraft. De opererer og kommuniserer etisk og profesjonelt, legger til rette for bred deltakelse fra samfunnet og tilbyr varierte opplevelser for utdanning, underholdning, refleksjon og kunnskapsdeling

2.3 Likestillingsperspektiv

DVMV/TVM er opprettet som en driftsorganisasjon for samiske museer og er underlagt lover og retningslinjer for offentlig forvaltning. Stiftelsen har fortsatt en dårligere kjønnsbalanse blant ansatte enn ønskelig. Det vil være vesentlig ved nyansettelser at man aktivt tilstreber å få flere menn ansatt i Stiftelsen.

3. Stiftelsens virksomhet

DVMV/TVM driver de 4 samiske museene i Øst-Finnmark, etter at konsolidering av museene startet som en følge av museumsmeldinga som kom i 2002, og videre :

St. meld. 49 (2008-2009) *Framtidas museum; Forvaltning, forskning, formidling, fornying* redegjør for bakgrunnen for sammenslåingen av museene ved å vise til museumsdriftens sammensatte og til dels kostbare oppgaver, som å sikre og bevare

samlinger og drive kunnskapsbasert og dialogorientert formidlingsaktivitet.

DVMV/TVM sitt nedslagsfelt dekker et geografisk område der to kommuner ligger innenfor og der 1 kommune ligger utenfor det definerte forvaltningsområdet for samisk språk. Museumssiidaen drifter de første samiske institusjonene som er opprettet i en kommune som ligger **utenfor** samisk språkforvaltningsområde, med de utfordringer som dette medfører i tillegg til 2 samiske språk. Det er også forventninger om at formidling skal gjøres på flere språk enn det vi har mulighet for nå, eks. finsk og tysk.

Museumssiidaen har drevet sin virksomhet på tvers av tre nasjonalstater; Russland, Finland og Norge, og dette har vært en del av museumsidaens rammebetingelser. Dette må sies å ha vært særlig utfordrende i 2024, etter at Russland gikk til krig mot Ukraina i 2022. Sanksjoner og begrensninger i samarbeid øker, og gjør at samene i Russland er avskåret fra kontakt med sin(e) egne folkegrupper. Dette har og vil få omfattende negative konsekvenser for utviklinga for av kultur, språk og samfunnsliv i Sápmi. I vår museumssiida er det særlig skoltesamene og skoltesamisk språk- og kultursamarbeid som lider under innskrenkingen i samarbeid. Vi har likevel hatt samarbeid med samer fra finsk og svensk side gjennom ulike kontaktpunkt og prosjektinitiativ.

DVMV har oppgaver som favner meget vidt. Dette gjelder bl.a. dokumentasjon, utvikling og synliggjøring av flere regionale og lokale samiske kulturtradisjoner, formidling og revitalisering av to samiske språk (nordsamisk og skoltesamisk) samt ulike dialektformer, styrking av samisk identitet i flere lokalsamfunn, billedkunst og ikke minst økt innsats på forskning.

Meld. St. 23 (2020–2021) Musea i samfunnet — Tillit, ting og tid gir imidlertid grunn til optimisme. Særlig vil vi trekke frem satsing på kunst i nord, til en viss grad på forskning, og ikke minst anerkjennelsen av museene må få planlegge for fremtida, og gjøre de faglige prioriteringene som må tas. Vi tar derfor utgangspunkt i de fem hovedprinsippene som kommer frem i gjeldende museumsmelding:

- Solid kunnskapsproduksjon
- Relevant formidling
- Heilskapleg samlingsutvikling
- Trygg ivaretaking

- Aktiv samhandling

Sametinget vedtok «Prinsipper for samiske museum» i 2020, som var å anse som deres innspill til Meld. St. 23 «Museumsmeldinga». Det er også avgitt melding om kulturminnevern fra Sametinget, som peker retning for hvilket ansvar Sametinget har, og vil ha i fremtiden.

Her er både fartøyvern og bygningsvern prioriterte områder, og stiftelsen har både båter og bygg som er av Sametingets ansvar.

Tidligere restaureringsarbeider ved Deanu Musea

3.1 Ä'vv Saa'mi Mu'zei/Ä'vv Skoltesamisk Museum

I museets utstilling *Saa'mijännam* Skoltelandet er tekstenes hovedspråk skoltesamisk, og de besøkende får innblikk i den skoltesamiske historien fra istidens slutfase til etterkrigstiden.

Basisutstillingen Skoltelandet gir kunnskap om den skoltesamiske kulturhistorien, og binder språk, kulturelle skikker, og næringsutøvelse sammen med geografisk bosetting knyttet til årstidene. Utstillingen gir godt grunnlag for refleksjon og samtaler.

Temporærutstillinger: «Pleässjei meer | Dansende folk»

Fra åpningen (foto: Christina Mathisen)

Dans er et levende kulturuttrykk for skoltesamene. Utstillingen formidler den skoltesamiske dansekulturen og dens historie. Gjennom generasjoner har det blitt

tilført ideer, praksis og verdi til dansen, noe som også representerer endringene i skoltesamisk historie, kunst, samfunn og politikk.

Formidling

Omvisninger/skoleopplegg til grunnskole og videregående, og for folkehøgskole og universiteter gis på tradisjonelt vis. Museet når flest ved digital formidling:

1767 følgere på facebook med 54 000 visninger

1000 følgere på Instagram

Faste deltakere på kurs, håndtverksaktiviteter, yoga og foredrag

Prosjekter

Inari kommune og Sør-Varanger kommune skal samarbeide om styrking og vitalisering av skoltesamisk språk og kultur gjennom Interreg-Auroraprojektet Oummu ráâst raaj. Tana og Varanger Museumssiida er nasjonalpartner, og representeres ved Ä'vv i gjennomføringen.

Neidenbåt-prosjektet, med bygging av kopi av de gamle neidenbåtene og overføring av tradisjonell kunnskap er nå klart for utstilling og etter hvert elvesetting i 2025.

Utvalgte kulturlandskap (UKL)– Sää' msijdd/Skoltebyen

Det er opprettet ressursgruppe for UKL bestående av lokale eiere og foreninger med tilknytning til området. Sør-Varanger kommune forvalter ordningen, og museet gjennomfører prioriterte prosjekter som kommunen bevilger midler til.

Nøkkeltall:

- Ansatte
  - 2 fast ansatte i 100% stilling, 1.75 årsverk utført
  - 2 midl. ansatte, til sammen 1.5 årsverk
  - 5 sommeransatte, til sammen 0.5 årsverk
- 249 gjenstander
- 48 lydopptak, 95 bilder og 31 videoer
- 29 000 nåes via facebook
- 4 077 besøkende

3.2 Saviomusea/Saviomuseet

Saviomusea er et kunstmuseum som ivaretar kunst av den samiske kunstneren John Andreas Savio. Saviomusea har vært midlertidig lokalisert ved Grenselandmuseet siden 2002, og har 100m² som utstillingens plass til å vise ca. 40 av de totalt 907 verkene kunstsamlingen består av.

Bildet «Lønboms plass» av John Savio

Det ble utgitt en kunstkalendar for 2025. Kalenderen tar utgangspunkt i John Savios reindriftsmotiver, der temaene knyttes til reinens årssyklus. Kalenderen inneholder, foruten noen matoppskrifter, beskrivelse av samiske merkedager.

Språkene som brukes, er nordsamisk og norsk.

Faglig arbeid:

Saviomusea har aktivt undersøkt utstillingsformer ved andre museer samt sett på andre sider ved kunstmuseumsdrift, som ledd i utviklingsarbeid og med nye lokaler.

Forvaltning av museets kunstsamling har blitt gjort gjennom registrering, katalogisering, dokumentasjon og bevaring. Ca. 150 verk er blitt vurdert av papirkonservator.

Utstillinger:

Da Sametinget behandlet byggsaken, fikk vi stille ut Saviokunst på Sametingsbygget. Museets ansatte laget en utstilling med kunstverker samt litteratur om John Savio. Utstillingen ble vist i 5 uker og ble svært godt mottatt både av Sametingets ansatte, politikere og besøkende.

Ny basisutstilling er kuratert, og som viser noe av bredden i John Savios kunstnerskap. Vi viser eksempler på hans kunstneriske utvikling og fokuserer på temaer som reindrift, følelser, årstider, dagligdagse aktiviteter, tro og livssyn.

Museet har samlet inn en del opplysninger fra private eiere av John Savios kunst. Denne informasjonen er verdifull i forhold til å øke vår kunnskap om Savios liv og kunstnerskap.

Barnekunstutstillinger med elever i 5.-6. og 7. trinn – på Hesseng skole, hvor elevene laget sine egne trykk som ble utstilt på Hesseng skole. 5. trinns elever fra hele kommunen ble invitert til Saviomusea for å lage egne trykk. For dette formålet ble det laget en egen Savioutstilling, tilpasset barn.

Deanu ja Várjjat Museasiida
Tana og Varanger Museumssiida
Teän da Va'rjjel Mu'zeisiida

Prosjekter og samarbeid:

MUNCH og Saviomusea inngikk avtale om å samarbeide om utstilling av John Savios kunst på MUNCH, og dette er fastsatt til 2026. Det vil være en rekke aktiviteter i prosjektet, som vil gi gode muligheter for faglig gjennomgang av samlingen, men og kunstfaglig utvikling i et samisk perspektiv, av urfolksmuseers samarbeid med andre nasjonale institusjoner

Samlingen ved Saviomusea består av:

- 907 kunstverk av John Andreas Savio. Kunstsamlingen består av tresnitt, tegninger, skisser, akvareller og oljemalerier samt 6 kunstverk av andre kunstnere
- 7 kulturhistoriske fotografier, papirkopier
- 176 kulturhistoriske gjenstander, herunder 90 gjenstander fra Bååstede-samlingen som ikke er fysisk tilbakeført fra Norsk Folkemuseum

Nøkkeltall:

- 3 fast ansatte, 2 årsverk, 1.5 utført
- 1 096 kunstverk og gjenstander i samlingen
- 154 nye registreringer i PRIMUS, 120 verk i Digitalt Museum
- 15 080 besøkende på Saviomusea

3.3 Deanu Musea/Tana Museum

Deanu Musea drives fra Hovedhuset på museumsområdet i Polmak, som er åpne for publikum 2 måneder om sommeren og fra nye administrasjonslokaler på Tana bru. Fra november 2024 leide Tana Museum lokaler hos Norsk Villakssenter, og fikk dermed også samlet kontor- og magasin i samme bygg.

Det er Tana kommune som eier bygg, gjenstander, herunder båter, kunstverk, foto og arkiv. Deanu musea sitt friluftsmuseum, består av hovedbygg fra 1790, som er et tidligere handelssted i Polmak. Bygget og tilhørende vernede bygg ble tatt vare på fordi bygda Polmak delvis ble spart for brenning under andre verdenskrig.

Viktige oppgaver:

- Ivareta Tanadalens tradisjonskunnskap, og immateriell og materielle kulturarv
- Samisk språkarbeid
- Arbeide for nytt museumsbygg, med arbeidsrom, magasin og utstillingsmuligheter.
- ivareta våre egne vernede bygg og tradisjonshåndverk
- få ut informasjon om den tradisjonelle tanabåten og alle båter i Tanadalen
- Samle inn og formidle ulike kulturuttrykk for elvesamisk kultur

Museet skal nå publikum med kunnskap og opplevelse og være tilgjengelig for alle. Utenom sesongen kan man etter avtale komme på besøk, få en innføring om hovedhuset, alle småhusene, bygningsvern, laksen, fiskemetoder, elva, elvebåten, gákti tradisjoner (samekofter), bygda Polmak, kommunen Tana og mye annet.

Faglig arbeid:

- Grenser i Sápmi - et årlig samarbeidsprosjekt med Polmak bygdelag der bygdelaget arrangerer vandring til Buolbmátčohkka, har foredrag i grendehuset og selger varm mat. Museet samarbeider om tema og tilpasser vår utstilling til arrangementets tema.
- Samarbeid og veiledning med eiere av freda bygg

- Kopieringsprosjekt: Laksefjordkofte hentet fra Norsk Folkemuseum og kopiert i samarbeid med Duodjeinstituhta og lokal forening
- Deltakelse i prosjektet "Davvirat duiskkas", undersøkelse av samiske samlinger og gjenstander i tyske museer (i regi av Samisk museumslag/Norges Museumsforbund)

Midlertidige utstillinger

- Hjemmelaget – sjølberging og sjelefred

Nøkkeltall:

- Ansatte:
  - 2 fast ansatte, 1.5 årsverk, utført 0.72 årsverk
  - 1 vikar i 100%, 4 sesongarbeidere 0.47 årsverk
- 3 800 gjenstander, arkiv, bygg og kunstverk i samlingen
- 538 besøkende

3.4 Várjjat Sámi Musea/Varanger Samiske Museum (VSM)

Museet har som hovedmål å dokumentere, utforske og formidle sjøsamisk kulturhistorie i Finnmark, med hovedvekt på Varangerområdet, samt Finnmarks forhistorie. Museet vektlegger også dokumentasjon, forskning og formidling av duodji, samisk forhistorie og samisk samtid.

Formidling og forvaltning av Ceavccageađe/Mortensnes kulturminneområde, samt tilrettelegging for og formidling med temaopplegg til barn og unge. VSM har satset på digital formidling, i tillegg til de tradisjonelle formidlingene rettet mot barn og unge. I samarbeid med Kvænuseet har vi utviklet et skoleopplegg med temaet forforskning og forsoning, med eksempel på pedagogikk etter Wexelsenplakaten og samisk kunnskap som ble devaluert, og fokus på det kvenske og konsekvensene av språktap. Museet har hatt flere håndverkskurs med både veving og skinnfell, det siste som et tilbud til ungdom.

VSMs størstse satsing er Vuonnamarkánat, det årlige markedet som samler selgere og besøkende, med lokal/samisk profil og naturbaserte og håndlagde produkter. Opprinnelsen er fra gamle Varanger Marked som ble etablert i 1688 i indre Varanger etter «kongens befaling», der både produktutvalg og liste over besøkende fra fjern og nær ikke er ulikt dagens markedstradisjoner. En av grunnpilarene er en tydelig samisk profil: markedet skal være et samisk møtested og arena der det er naturlig å snakke samisk, se samisk tekst og kle seg i samiske klær. Markedet samler folk fra hele Finnmark, og mange fra finsk og svensk side av Sápmi deltar gjerne. 82 utstillere fra hele Sápmi sørget for å gi varierte tilbud. I en markedsundersøkelse blant utstillerne, som ble besvart av 46%, fremgår det en samlet omsetning på kr. 1 086 684. Dette gir en positiv indikasjon på den økonomiske siden av markedet.

Det samiske spillet Sáhkku har vært aktualisert etter publisering av artikkel om temaet, og påfølgende innlegg på seminar i Tyskland, og prosjektleder holdt kurs på Museum Europäischer Kulturen i Berlin som et resultat av den store interessen som ble vekket.

Museet har oppsyn med Isak Sabahuset, som ble kjøpt av Nesseby kommune i 2024.

Ceavccageađe/Mortensnes: I 2023 ble søknadsdokumentet for innlemmelse av Várjjat Siida på den tentative verdensarvlista ferdigstilte av Sametinget og godkjent av Riksantikvaren.

Vuonnamárkanat

Sjøsamiske samlinger i Builuvotta, eid av Helmer Losoa, ble kartlagt i 2018, og Unjárgga gielda/Nesseby kommune har arbeidet videre med å få overtatt samlingene. En overtakelse av denne samlingen vil styrke VSMs samlinger, og vil være et viktig bidrag til en bredere presentasjon av sjøsamiske tradisjoner

Nøkkeltall:

Ansatte:

4 (5) ansatte, 4.7 stillingshjemler, som utførte 3.4 årsverk

- 1471 gjenstander
- 18 354 fotografier og ca. 8 hyllemeter privatarkiv
- Ca. 3 278 besøkende på Vuonnamárkanat
- 9 521 besøkende totalt

4. Museumsutvikling og -oppgaver

- Solid kunnskapsproduksjon
- Relevant formidling
- Heilskapleg samlingsutvikling
- Trygg ivaretaking
- Aktiv samhandling

4.1. Museets samfunnsoppdrag

Både meldinger til Stortinget og Sametingets styringsdokumenter for museums- og kulturvernsektoren legger rammene for vårt arbeid. I tillegg kan beslutninger gjort av stifterkommunene legge rammer for hva arbeidet skal omfatte.

Styret og ansatte har deltatt i forberedelser og gjennomføring av innhold til strategiplanen. Gjennom personalmøter, temamøter og kartlegging av hvordan ansatte opplever sin arbeidsplass, skal vi legge grunnlaget for den best mulige driften av våre museer. I kartleggingen fremgår det at de ansatte er særlig fornøyde med å ha viktig samfunnsrolle gjennom arbeidet sitt.

DVMV består av fire museer som er ulike hva gjelder størrelse, type museum og driftsstatus. Under DVMV finner man tre kulturhistoriske museer og ett kunstmuseum. Spennvidde i organisasjonen og museenes ulike behov ser man tydelig gjennom at Várjjat Sámi Musea/Varanger Samiske Museum har vært i drift i eget bygg siden 1995 mens Ä'vv Skoltesamisk museum i Neiden var ferdig bygget i 2008 og åpnet sine lokaler for publikum i juni 2017. Dette gir driftsorganisasjonen utfordringer da museenes behov er veldig forskjellig. På tross av ulike behov står museene sammen om å gi sine besøkende en best mulig opplevelse og bidra med sin museumsfaglige stemme lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

DVM har i liten grad fagstillinger ved sine museer. Det har vært over tid satset på formidling, noe også stillingsbetegnelsene viser. Vi har ikke teknisk konservatorkompetanse ved noen av museene. Både mangel på tilfredstillende museumslokaler med plass til mottak, arbeidsarealer for gjenstander og kunst og

magasiner og for lave driftsbudsjett gjør at arbeidsforholdene for de ansatte ikke er gode. Det arbeides derfor for å forbedre situasjonen.

4.2. Bygg og trygg ivaretaking

Saviomusea har midlertidig vært lokalisert sammen med Grenselandsmuseet, i et museumsbygg satt opp av Sør-Varanger kommune via Stiftelsen Grenselandet, i 2002. Arbeidet med å få egne, egnede lokaler ble i gang satt av Sør-Varanger kommune i 2017, i samarbeid med Statsbygg. I 2020 ble det gjort en øremerking i tilskuddet fra Sametinget, for å utrede hvilke muligheter som fantes. Mulighetsstudien ble ferdig i 2023, og anbefalte ombygging av Tollboden i Kirkenes. I september 2024 vedtok Sametinget å bestille utredning og kostnadskalkyle fra Statsbygg om ombygging og **tilbygg** til Tollboden i Kirkenes, et betydelig større museum. Arbeidet ble igangsatt i november, og skal ferdigstilles i 2025. Dette er en prioritert oppgave, både for administrasjonen for stiftelsen og Saviomuseet.

Om Losoa-samlinga skal innlemmes i VSMs samlinger er det nødvendig med større magasinkapasitet. VSM har laget en utredning og planer for ombygging av museets vestfløy til magasin samt bygging av ny båthall for å huse denne samlingen. Båtene må ses i sammenheng med båtene museet har per i dag, som er lagret ved Amtmannsgammen.

Arbeidet med bygg for Deanu Musea

4.3. Helhetlig samlingsutvikling- og forvaltning

Samlingsforvaltning har vært et prioritert område for DVMV. Som en følge av manglende ressurser i de siste år, har ikke den ønskede fremgang i arbeidet vært i tråd med målsettingen. Det vil derfor være nødvendig med en restart av arbeidet, slik at vi får en helhetlig samlingsforvaltning samt muligheten til å trekke på faglige ressurser på tvers av museene.

Det skal utvikles samlingsplan for alle museene. Museene har ulike utfordringer, og planen vil utvikles i ulikt tempo.

Ä'vv Skoltesamisk Museum sin samling av består av 149 gjenstander. En del av samlingen i magasinet er nordsamisk og bør vurderes om de skal avhendes til Saviomuseet. I tillegg har museet en samling som befinner seg i Hallonenhuset i

Sää'msijdd/Skoltebyen, som må gjennomgås og vurderes, før de kan klargjøres for inntak og tilfredsstillende registrering i PRIMUS.

Aggregatene som klimaregulerer monterne har vært på service i 2024. Disse aggregatene sørger for meget stabile forhold i monterne. De fleste gjenstandene i basisutstillingen, med unntak av en gjenstand, står i disse klimaregulerte montrene.

I tillegg er det byttet hovedbefukter og backupbefukter via Statsbygg. Per 31.12.2024 er det bare backupbefukteren som operativ, og den sørger for at klimaet er innenfor et akseptabelt nivå.

Saviomusea har ikke arbeidslokaler for å kunne jobbe med samlingen. For å gå videre med konserveringsarbeidet, slik det går frem av tidligere tilstandsrapporter at man bør, er det behov for finansiering og egnede lokaler for gjennomføringen.

Arbeidet med gjennomgang av samlingen av papirarbeider er igangsatt, og ca. 150 verk er blitt vurdert av papirkonservator og tilstandsrapport for hvert verk er utarbeidet.

Det er helt nødvendig å få museumsfaglige tilfredsstillende lokaler til disposisjon for å kunne ivareta samlingen, og utvikle den ytterligere. Det er utfordrende for Saviomusea å drive aktiv innsamling av kunstverk, da vi ikke har avsatte midler til dette, eller nyter godt av innkjøpsordning i likhet med museene under Kulturdepartementet og Samisk Kunstmagasin i Karasjok.

Deanu Musea: I perioder har museet utviklet og forbedret organisering og katalogiseringa av de privatarkivsamlingene og fotosamlingene. Størst innsats er lagt på Tana historielag og Tana ballklubb sine privatarkiv, som er delvis gjennomgått. 175 foto er blitt digitalisert og lagt inn i PRIMUS.

Deanu Musea har den største samlingen av gjenstander, og har en egen båthall til oppbevaring av disse. Her oppbevares også størstedelen av gjenstandene i 2. etg. Det er ikke faglig forsvarlige lys- og klimaforhold, noe som er avdekket av konservator gjennom eget prosjekt.

Vi har fått dekket til deler av samlingene som står ute med å bygge tak over landbruksmaskinene, og vi har løftet inn båtene inn i båthallen for vinteren. Det er utført en befaring og undersøkelse av tilstanden på «Masjokhuset», i samarbeid med Kvenforeningen i Tana

Várjjat Sámi Musea/Varanger Samiske Museum har som mål å få fysisk tilbakeføring av de resterende 125 Bååstede-gjenstandene og overtakelse av Helmer Losoas sjøsamiske samlinger. Dette vil kreve betydelige investeringer i nybygg og / eller utvidelse av dagens museumsbygg.

Ceavccageadže/Mortensnes: I 2023 ble søknadsdokumentet for innlemmelse av Várjjat Siida på den tentative verdensarvlista ferdigstilt av Sametinget og godkjent av Riksantikvaren. Stafettpinnen ble i 2024 overtatt av departementet, enda et viktig steg i riktig retning!

-

4.4. Formidling

Formidling er høyt prioritert i DVMV.

Ä'vv Saa'mi Mu'zei/Skoltesamisk museum har gjennomført formidling til ulike grupper i tillegg til enkeltbesøkende, samt vist midlertidige utstillinger. Det har også vært en rekke institusjoner som har besøkt museet. Skoleklasser har vært prioritert, og elever fra grunn-, videregående og folkehøgskole har fått omvisning og formidling med bl.a kunst og håndverksoppgaver og læring av dansetrinnene i kadrill. Kadrill er den mest kjente av de skoltesamiske firkantdanser og er en av ti danser hos skoltesamene. Dette er knyttet til utstillingen.

Det har vært brukt leu'dd i flere av omvisningene. Leu'dd er tradisjonell vokalmusikk for skoltesamene. Det er en historie med melodi. Dette skiller seg fra joik der det er melodien som forteller historien, mens med leu'dd er det ordene som forteller historien, med en melodi.

Museet har i tillegg hatt 23 omvisninger på museet til private grupper, firmaer, offentlig etater og organisasjoner.

I Sää'msijdd/Skoltebyen har vi hatt omvisninger til skoleklasser, universitet og andre. Området har stort potensiale for mer kulturformidling. Vi holder på å utvikle et omvisningsopplegg som omfatter museets utstilling, Skoltebyen/Sää'msijdd og Skoltefossen/Ķeeu'ŋes, og vil være med på å sikre en bærekraftig bruk. Det har i tillegg vært 3 åpne omvisninger i Sää'msijdd/Skoltebyen med visning av St. Georgs kapell.

Saviomusea med POP-up

Da Sametinget behandlet saken om bygg til Saviomusea, fikk vi stille ut Saviokunst på Sametingsbygget. Museets ansatte laget en utstilling med kunstverker samt litteratur om John Savio. Utstillingen ble vist i 5 uker og ble svært godt mottatt både av Sametingets ansatte, politikere og besøkende.

Ny basisutstilling i galleriet vårt, er kuratert, og som viser noe av bredden i John Savios kunstnerskap. Vi viser eksempler på hans kunstneriske utvikling og fokuserer på temaer som reindrift, følelser, årstider, dagligdagse aktiviteter, tro og livssyn

Saviomusea har hatt flere tilbud, både til elever, lokalbefolkningen og besøkende for øvrig. Utstillingsprosjektet «Ut i vide verden», omvisninger i denne utstillingen og produksjon av utstillingskatalog frem til mars. Saviomusea har fått ressurser til å gjennomføre flere DKS tilbud, og har prioritert å ta imot skoleklasser ved forespørsel. Noen av skoleoppleggene er nevnt:

- I forbindelse med Samefolkets dag fikk elever et formidlingsopplegg knyttet til John Savio og det nordsamiske Sør-Varanger, reindrift og siidaer, Savios samtid før og nå
- Samiske sagn og fortellerglede, der elevene besøker gammen og museets utstilling. Elevene blir ført inn i en verden av mystikk og

stemning der vi berører følgende tema: samiske sagn, samisk kultur- og lokalhistorie. Med utgangspunkt i fortellinger om John Savios barndom og kunstnerskap lager elevene sine egne historier. De lærer også enkle fraser på nordsamisk.

- Savio og grafiske teknikker. De får en innføring i forskjellige grafiske teknikker som utg. for å lage egne bilder. Opplegget avsluttes med en utstilling av elevarbeidene på museet eller på skolen.
- Undervisningsopplegg med seljebark smiing og koking og bearbeiding av skinnprodukter. Undervisningsopplegget knyttes til Sydpolferden og hva de to unge guttene fra Sør-Varanger måtte ha med seg.

Deanu Musea sin formidling har skjedd på forespørsel, og foregår hovedsakelig i sommersesongen. Utenom sesongen kan man etter avtale komme på besøk, få en innføring om hovedhuset, alle småhusene, bygningsvern, laksen, fiskemetoder, elva, elvebåten, gákti tradisjoner (samekofter), og mye annet. Museet skreddersyr og lager presentasjoner på bestilling.

I forbindelse med Bååstedeprojektet med tilbakeføring av eierskap av samiske gjenstander i Norsk Folkemuseum og Kulturhistorisk Museum, har Deanu Musea valgt å kopiere en kofte fra Langfjorden. Kofta er hentet fra Norsk Folkemuseum, og det skal legges opp til formidling etter at kofta er ferdigsydd. Vi er nå i sluttfasen av kopieringen.

Faste utstillinger:

- Friluftsmuseet er en utstilling i seg selv, med syv ulike bygninger som på ulikt vis formidler og viser mangfoldet i byggeteknikk, både samisk, norsk og kvensk/finsk, samt handelshistoriens spede begynnelse på tunet

- Boaðđun – stengselsmodellen og andre fiskemetoder
- Per Fokstad rommet (1890-1973)
- Båtene -vi har 10 båter ved museet som representer mangfold og Tanadalens båttradisjoner

Várjjat Sámi Musea/Varanger Samiske Museum har de siste år utviklet digitalt undervisningsopplegg for skoleklasser, og utvikler også en digital guide. VSM har fått publisert en rekke objekter på Digitalt Museum. En videreføring av Digitalt museum er Europeana.com, en felles europeisk kulturarnettside, som “høster” informasjon fra Digitalt museum, og dermed tilgjengeliggjør VSMs samlinger for et mye større, og internasjonalt publikum.

Temporære utstillinger

- Duodji, deler av museets samling av samtidsduodji, på utlån i 3 måneder til Bodø Museum, Europeisk kulturhovedstad 2024
- Barnas kunstutstilling, bidrag fra barnehagebarn og skoleelever ved Nesseby oppvekstsenter, vist i utstillingssalen Inggágoahti

Vitenskapelige foredrag og publikasjoner

av Jorunn Jernsletten, konservator/formidler

- «Rematriering som museal praksis. Å børste støvet av samisk kulturarv.»
- «Fra poiësis til duoddjot – håndverkskunnskap og gjensking av museale gjenstander.» på avslutningen av Dutkan Davvin

Publikasjoner

Populærvitenskapelig:

- *Jernsletten, Jorunn. «Fra poiësis til duoddjot: om handlingsbåren kunnskap og rematriering av duodji, Tidsskrift for kulturforskning, Vol 23 Nr. 1 (2024), s. 29-46.*

- *Jernsletten, Jorunn: “It Speaks to You: Making Kin of People, Duodji and Stories in Sámi Museums” Liisa-Rávná Finbog. Lewes, DE: DIOPress, 2023. DOI: <https://doi.org/10.3167/armw.2024.120119>*

4.5. Forskning og kunnskapsproduksjon

Det har vært mindre kapasitet på forskning ved DVMV enn tidligere. Årsaken er mangel på kapasitet til å søke samarbeid og finansiering for særlig for de museene som i dag ikke innehar forskningskompetanse.

Stiftelsen har vedtatt en gjennomgående forskningsplan, knyttet til forskningskompetanse på Várjjat Sámi Musea/Varanger Samiske Museum der vi har ansatt en førstekonservator/formidler. Forskningsarbeidet vil også styrkes når ny museumsfaglig leder tiltrår 1.1.2025, og konservator på Ä'vv begynner 1.3.2025.

I 2024 har vi deltatt i et nettverk for Forskning i nord, «Dutkan davvin». Målet har vært at prosjektet skal bidra til mer forskning på museene i nord, gjennom at forskere på mindre museer samarbeider, deler og kan finne nye forskningspartnere. Dette prosjektet skal bidra til at institusjonene som er med, kan samarbeide om nye forskningsprosjekter. Jorunn Jernsletten har et ansvar som forskningsrådgiver for stiftelsen, og har vært museumsidaens representant i prosjektet. På de øvrige museene er det for få fagstillinger til at forskning har blitt prioritert. Det legges imidlertid opp til samarbeid med forskningsinstitusjoner der det er mulig, og flere av museene har deltatt i prosjekter med bl.a. NINA.

4.6. Fornyng og samhandling

Stiftelsen har vedtatt strategiplan, og i forbindelse med dette arbeidet gjort mindre omorganiseringer som et resultat av strategiplanarbeidet.

For Stiftelsen er også prosjektet «Bååstede – tilbake til museumssiidaen» en start på fornyng av samlinger, forvaltning og formidling av

gjenstandene i samlingene som skal tilbakeføres. Gjenstandene i seg selv vil på sikt sette ny dagsorden for utstillinger, debatter og forskning. I 2024 har vi fått stilt ut våre nye gjenstander på Várjjat Sámi Museum/Varanger Samiske Museum. Det må arbeides videre med magasin- og utstillingskapasitet for å kunne få hentet samlingene på Norsk Folkemuseum og Kulturhistorisk Museum tilbake. Dette gjelder også for å få forvaltningsansvar for Helmer Losoasamlingen.

Hanna-Maaria Kiprianoff fra Ä'vv, var på en eksternt finansiert studietur i USA, der et av formålene var utveksling av kunnskap med lokale museer. På Mashantucket Pequot Museum and research centre ble det således sett på likhetstrekk mellom Ä'vv og deres museum, og det ble bygget nettverk for mulig framtidig samarbeid mellom museene. På Smithsonian National Museum of Natural history and archive building besøkte museumsfagansvarlig gjenstandsmagasinet for å se deres samiske samling. Fra hennes side ble delt ut brosjyrer og det ble formidlet om våre museumstilbud til de ansatte ved museet.

Ä'vv har også hatt samarbeid med forskere fra Oulu universitet, i forbindelse med utstillingen Pleassjer meer.

4.7. Kulturminnevern/forvaltning/skjøtsel

Sommeren 2024 har det blitt utført skjøtelsesarbeid innenfor Ceavccageađge/Mortensnes kulturminneområde i Nesseby og i Sää'msijdd/Skoltebyen i Neiden. Det ordinære skjøtelsesarbeidet utføres i henhold til forvaltningsplan og finansieres i museumsbevilgningen fra Sametinget. I tillegg har vi utført skjøtsel i Sää'msijdd/Skoltebyen på vegne av Sør-Varanger Kommune, som forvalter ordningen med Utvalgte Kulturlandskap. Dette avtales med kommunen og finansieres gjennom egne søknadsordninger, og som det rapporteres særskilt på.

Vi anser **Ceavccageađge/Mortensnes kulturmiljø** som en vesentlig del av museets virksomhet og i tilknytning til utstillingen på museet i Varangerbotn. De viktige kulturminnene som finnes på området, tilsier at det viktig også i en internasjonal sammenheng. Skjøtsel ble utført av innleid arbeidskraft, etter befaring.-/møte i juni.

Vi anser det som vesentlig å få bedre oversikt over antall besøkende, slik at vi kan bidra til tilrettelegging på best mulig måte. Det vil være et løft dersom man kan få på plass tellematter før 2025-sesongen. Dette vil spilles inn som behov på ordinær måte.

Den midlertidige skiltingen ble satt opp i Sää'msijdd/Skoltebyen kulturmiljø før sommersesongen 2024. Skiltene har styrt besøksstrømmen og gitt besøkende et inntrykk av hvilke kulturminner som finnes i området.

Skjøtelsplanen for Sää'msijdd/Skoltebyen kulturmiljø, utarbeidet i 2023 tilråder hyppigere slåing. Ihht planen er det opprinnelige området som årlig har vært slått med ljà og hesjet, utvidet. Det er også satt i gang en mer intensiv restaureringsprosess med slått to ganger per vekstsesong, i områdene hvor dette er anbefalt. Skjøtelsarbeidet i kulturmiljøet er positivt på flere plan. Lokal ungdom har fått verdifull kunnskap om kulturarv og ressursutnytting. Området blir tilgjengelig og formidlingsvennlig samt at kulturminnene blir synlige og sikret mot råteskader. Ungdommene får også trening i å presentere sine oppgaver og området til besøkende fra mange land.

Arealet innenfor kirkegårdsgjerdet fra baksiden av kapellet er det prioriterte området for intensiv restaurering. På slutten av vekstsesongen ble området rundt Pasvikstabburet, samt innenfor kirkegårdsgjerdet slått med ljà og høyet ble bakketørket og hesjet. Den

utvidede slåtten foregikk også utenfor kirkegårdgjerdet rundt røykbadstuetufta og mot det tidligere slåtte området ved Pasvikstabburet.

Arbeid med fjerning av flomskogmarken fra stien ned til holmen og oppover mot kirkegårdsgjerdet ble fullført i 2024. Gjenvekstskudd ble fjernet.. Dette bedret adkomst og utsikt til elva for lokale og besøkende.

Sää' msijdd/Skoltebyen (foto: Inge Arvola)

Bygningsvern blir også ennå viktigere fremover. Vi har en rekke hus og stabbur i våre samlinger, men vi ser at endringer i tilskuddsordninger gjør at det blir vanskeligere å få ivaretatt og restaurert vernede og verneverdige bygg i vårt virkeområde. Sametinget som eier Hallonenhuset og eiendommen rundt er i en prosess i forhold til restaurering av huset, dette arbeid fortsetter også i 2025. Målet er å kunne bruke huset i formidling og skape aktivitet.

Sametinget har også hatt større fokus på fartøyvern, da de har overtatt ansvaret for dette fra Riksantikvaren. Både Deanu Musea og Várjjat Sámi Musea har båtsamlinger, som nå er registrert og skal oppdateres i Primus og publiseres på digitaltmuseum.no. Ä'vv deltar i et dokumentasjonsprosjekt finansiert av Riksantikvaren, der målet er å få dokumentert og på sikt bygget en kopi av "Neidenbåten", som har vært brukt i

Neidenelva.

4.8. Arkiv

Deanu Musea har lagt mye arbeid ned i innsamling, registrering og formidling av arkiv. Samarbeidsprosjekt med andre museer i Finnmark, i regi av Finnmarksarkivene har utviklet seg over tid. Også Várjjat Sámi Musea/Varanger Samiske Museum har betydelig arkiver, som trenger gjennomgang.

Det skal utarbeides en arkivstrategi i museumssiidaen, som skal gi føringer på hvordan vi kan arbeide godt med arkiv. Både Samisk Arkiv og Nasjonalbiblioteket har løsninger for digitalisering av papir-, lyd- og billedarkiver som skal vurderes.

4.9. Prosjekter

Det har vært mindre fokus på **nye** prosjekter i DVMV. Årsaken er bemannings situasjonen, og ressurser til gjennomføring. Vi forbereder oss på en bedre prioritering av prosjekter, der vi kan arbeide langsiktig og få god effekt på sikt.

Administrasjonen har ferdigstilt Organisasjonsutviklingsprosjektet, som var finansiert av Sametinget. Det er igangsatt et forstudie for å finne finansiering til videreføring av et forskningsnettverk i nord, med oppfølging av de gode metodene som ble utviklet i Dutkan davvin. Direktøren deltar i denne arbeidsgruppen sammen med representanter fra Alta Museum og UiT Norges arktiske universitetsmuseum.

Pågående eksterne/eksternt finansierte prosjekter:

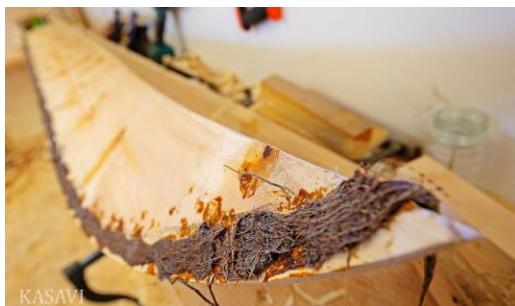
Ä'vw:

Prosjekt Neidenbåten

Målet med prosjektet er å skape en rekonstruksjon av Neidenbåten, videreføre tradisjonskunnskapen samt dokumentere og formidle dens verdi. Prosjektets videre målsetning er at Neidenbåten skal være i bruk i sitt rette element, nemlig på Neidenelva, og slik bli en synlig del av dagens lokalmiljø. Et samarbeid med Neiden Helselag der museet har bidratt med dokumentering og leid ut verksted for kopibygging.

Deanu ja Várjjat Museasiida
Tana og Varanger Museumssiida
Teän da Va'rjjel Mu'zeisiida

Oummu ráást raaj – folk over grenser - Revitalisering av skoltesamisk språk og kultur

Målet er å styrke språk- og kulturmiljøet over grensen og etablere felles språkarenaer for skoltesamer som bor i Norge og Finland. Tana og Varanger Museumssiida er prosjektpartner, og Ä'v representerer partner.

Vääim'kiöj – Sjelespor – Traces of innermost

Prosjektets mål er å formidle tradisjonell skoltesamisk kunnskap om materialer og teknikker i nye former i temaverksteder og utstilling. Museet deltar på arrangementer og kurs i håndverksteknikker, samt fasiliterer utstilling i 2025

Flere tiltak i Sää'msijdd/Skoltebyen: Skilting, Sanking av sennegras i Sää'msijdd/Skoltebyen, Bakerovn

Saviomusea:

Ut i vide verden – i dialog med John Savios kunst, er et utstillingssamarbeid mellom Saviomusea/Saviomuseet i Kirkenes og fotokunstner Bente Geving, der Gevings fotografier skal stilles ut sammen med et utvalg av John Savios grafiske verk

MUNCH og Saviomusea inngikk avtale om å samarbeide om utstilling av John Savios kunst på MUNCH, og dette er fastsatt til 2026. Prosjektet og utstilling har fått arbeidsnavnet Jodus – Bevegelse. Det blir et samarbeid som også involverer aktiviteter i 2025 og 2026.

Språkseminar med tema nordsamisk språk i Sør-Varanger og lokal dialekt. Prosjektet var planlagt med tanke på å skape bevissthet omkring temaet nordsamisk språk i Sør-Varanger og lokal dialekt. Det var viktig å ha en sterk faglig forankring for å vise publikum og tilhørende at vi befinner oss i en større sammenheng, og at kunnskapen som deles har et visst vitenskapelig grunnlag.

Deanu Musea:

Bååstede- kopiering av kofte fra Norsk Folkemuseum

Várjjat Sámi Musea:

Dávvirat duiskkas – Samiske samlinger i tyske museer

DVM er deltager i dette prosjektet som handler om kartlegging av samiske gjenstander i tyske museer. Formidler/konservator er med i styringsgruppen og museumfagansvarlig deltok på kartleggingstur i 2024.

Dutkan davvin – forskningsnettverk i nord

Duodji – «**sy skinnfell av sau**», for ungdom

Ungdommens kunstallianse i Nord

Prosjekt i regi av Nordnorsk Kunstmuseum, VSM er deltager. Startet opp i 2024

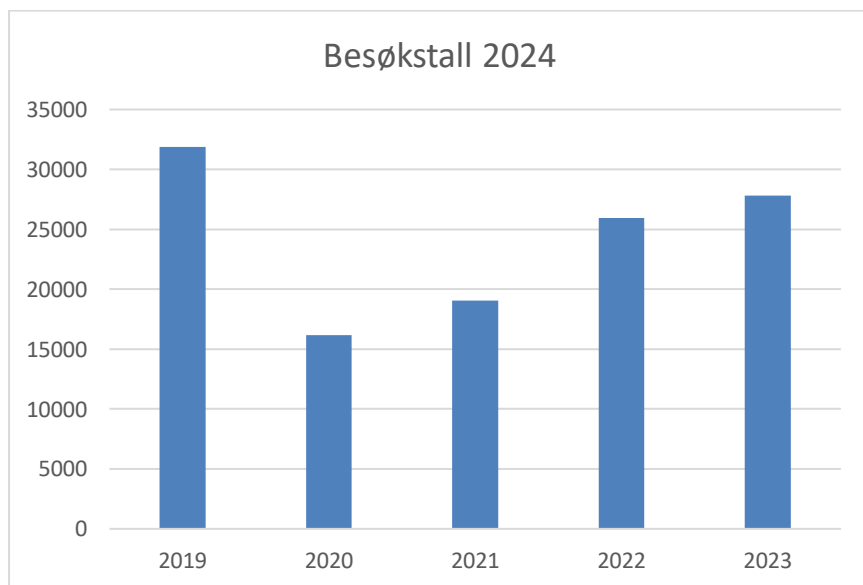
www.mortensneskulturminner.no

Ny nettutstilling som ble lansert i 2024. Fungerer som en digital vandring gjennom kulturminneområdet.

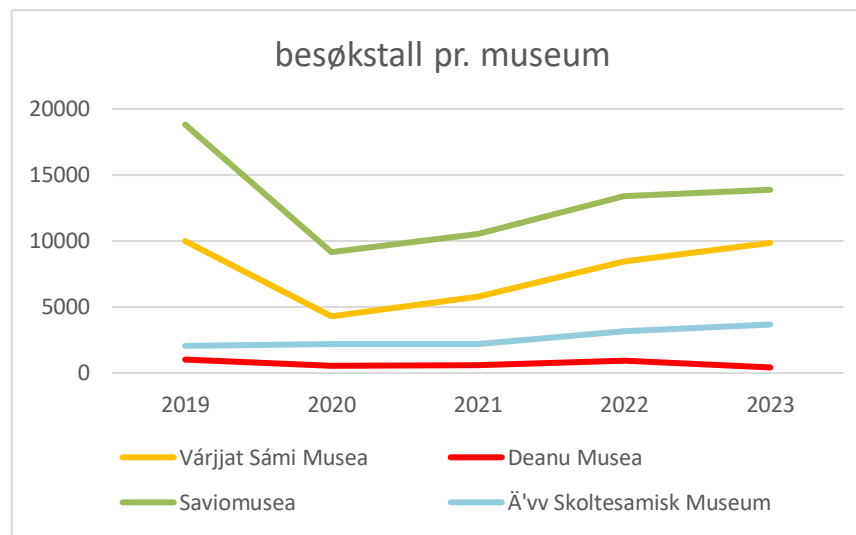

5. Besøk

(2023: 27 831) besøkende gir en økning på 1 902. Økningen er svakere enn i fjor, og det er en mindre tilbakegang på Saviomusea, som er det museet med høyest besøkstall i museumssiidaen.

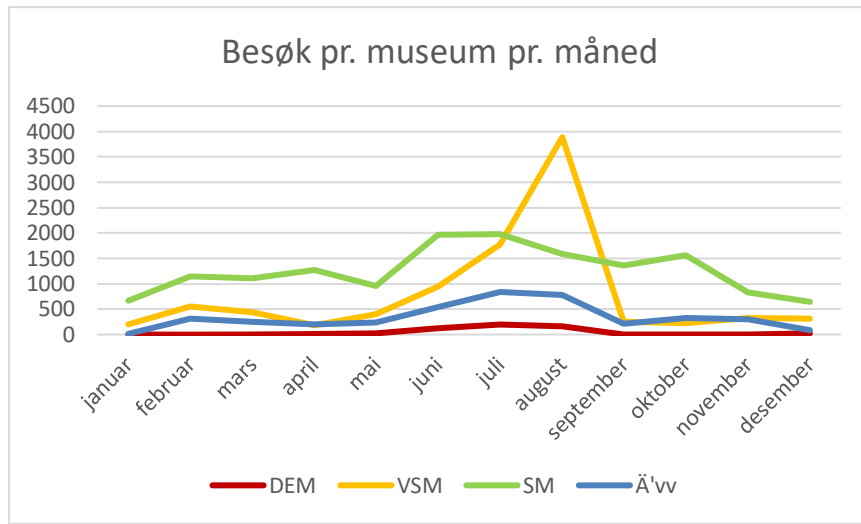

I 2024 har vi hatt stengt en tid for renovering på Ä'vv Skoltesamisk Museum, men de har likevel satt besøksrekord.

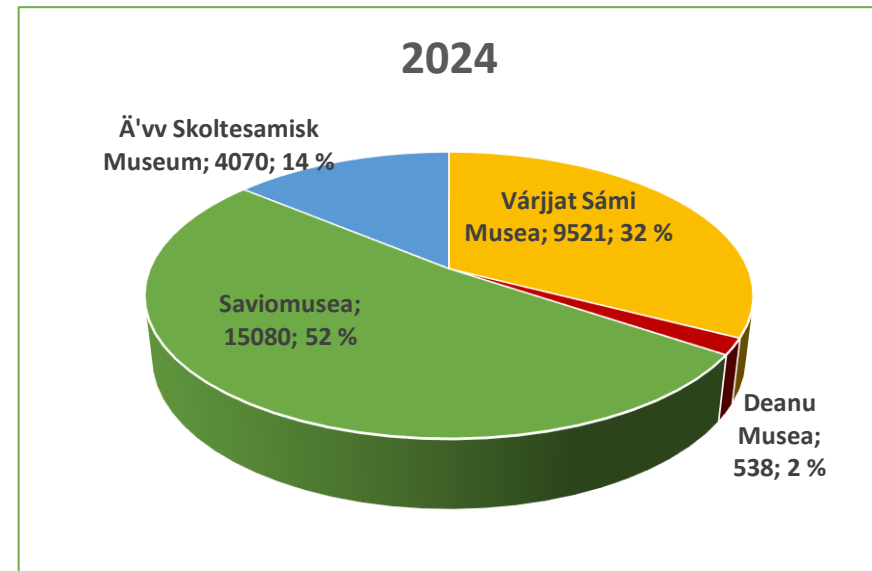

Det er krevende å få tak i arbeidskraft, slik at vi kan holde museene åpne så langt ut i august som vi ønsker. Studenter må til sine studiested tidligere, og det er generelt færre ungdom i våre kommuner, som er søkere til stillingene.

Vi har også merket oss at det var større forskyvning blant de besøkende. Der vi i 2022 hadde mest besøk i august, har det endret seg tilbake til at det er størst trykk i juli.

August inneholder også besøkstallene for Vuonnamarkánat, som var på 3 248

Totalt 15 080 har besøkt Saviomusea. Dette utgjør 52% av besøkstallet for hele museumssiidaen.

Digitale flater:

Nettsiden museasiida.no/dvmv.no har 8 387 sidevisninger (for de mest viste sidene), og 4 600 brukere.

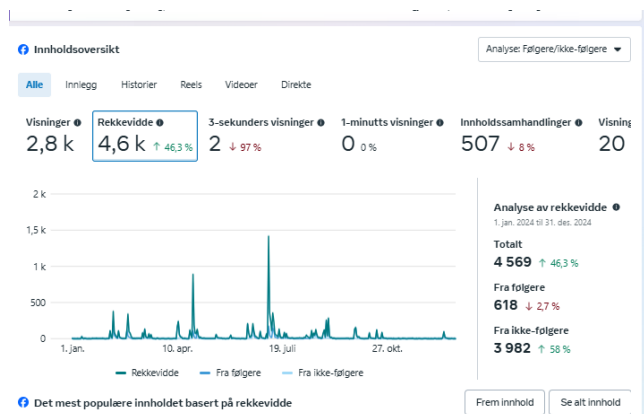
De mest populære sidene er Vuonnamarkánat, hovedsiden samt Várjjat Sámi Musea sin hovedside.

De fleste av våre brukere bor i Norge og i Finland, men også Sverige, Tyskland, Sveits, Frankrike og Danmark er representert på topp 7-lista.

Stiftelsen har en facebookside, som har nådd 4 569 brukere.

Deanu ja Várjjat Museasiida
Tana og Varanger Museumssiida
Teän da Va'rjijel Mu'zeisiida

Facebook er vår mest brukte kanal for deling av kort informasjon og kontakt med våre brukere.

Det som engasjerte våre følgere og tilfeldige besøkende mest, var medieomtale som følge av pressemelding om at vi inngikk samarbeidsavtale mellom Munch og Saviomuseet.

De respektive museene rapporterer sine tall i egen rapport.

6. Regnskap 2024

Regnskap føres av Tana Regnskapskontor, og Stiftelsen kjøper også lønns tjenester fra samme leverandør.

Utvikling i resultat og stilling

Omsetningen er i 2024 19 763 020 kroner som er en oppgang på 15.92 % fra i fjor. Årsresultatet ble økt med 3.72 % til 2 226 026 kroner. Totalkapitalen var ved utgangen av året 19 402 860 kroner, sammenlignet med 16 913 285 kroner året før. Egenkapitalandelen pr. 31.12.2024 var 81.7 % sammenlignet med 80.6 % i fjor. Styret mener at det fremlagte årsregnskapet gir et rettviseende bilde over utviklingen og resultatet av foretakets virksomhet og stilling.

Styret har årlige møter med revisjonsselskapet. Revisjonen gjøres av KomRevNord AS.

7. Vurdering av virksomheten

Stiftelsen anser fortsatt at de sammenslåtte museene skal levere det som stifterne har bestemt, for de neste årene.

Arbeidet med å videreutvikle driftsorganisasjonen og få på plass administrative bestemmelser og rutiner har vært prioriterte oppgaver, og disse er nå delvis på plass. Siden 2022 har stiftelsen arbeidet med strategiplan, for å sikre bedre forutsigbarhet for eget arbeid, og på den måten prioritere slik at vi leverer i henhold til formålet. Vi har ikke kommet i mål med fornyelse av driftsavtaler med kommunene.

Vi har utviklet gode administrative rutiner, men på grunn av ressursmangel har vi vært nødt til å senke ambisjonene noe. Det har vært behov for mer overlapping av oppgaver, og vi har klart å få tak i vikarer ved lengre fravær, og på den måten redusert belastningen på andre ansatte. Vi har sett over tid at det er nødvendig å ha flere tilkallingsvikarer slik at vi kan ha en viss fleksibilitet.

DVMV er fortsatt en relativt ung organisasjon som ønsker å skape mest mulig aktivitet for sitt publikum. Vi ønsker å være en museumsfaglig aktør som blir lagt merke til og har aktiviteter og tilbud som et bredt publikum etterspør. Våre ansatte gjør en flott innsats for å profilere DVMV utad. Vi har fått en tydelig samisk stemme blant museene i Norge, vi har god dialog med beslutningstakere og vi bidrar faglig inn på felter som forvaltning, formidling og forskning.

Vi ser at satsingen bærer frukter og at dette skaper forventninger og økt etterspørsel, og at våre muligheter for å levere, også er avhengig av at tilskuddene justeres for lønns- og prisvekst.

Vi er derfor helt avhengig av at våre stiftere; kommunene, fylkeskommune og Sametinget fortsetter å ta ansvar og justerer opp sine tilskudd. De kommunene som ikke bidrar med minimum justering av lønns- og prisvekst, vil dermed legge byrden over på eget museum. Ikke minst er sikring av økt husleie for å få tak i nye lokaler, helt nødvendig.

Som et eksempel på hvilke utfordringer vi har, informerer vi om at i 2023 var det store utfordringer med lyssettinga i museets basisutstilling. Vi brukte mye tid og ressurser på å først få byttet styringsenheten for anlegget, justert lyskastere, skiftet pærer og filter (der det var mulig). Museet fikk et tilbud fra tidligere samarbeidspart på hvor mye det vil koste å skifte ut hele anlegget. Den 4. august 2023 sluttet hele anlegget å virke og vi fikk etter hvert hjelp fra samme firma til å få det opp å gå igjen med en midlertidig løsning. Dagens status er at det er lys i utstillinga, men at anlegget er gammelt, utdatert, potensielt brannfarlig og kan slutte å fungere når som helst. Vi har derfor satt av alle investeringsmidler fra Sametinget til dette, som vil være fullført neste år. Dette viser at større økonomiske løft tar tid å få på plass, og det tar tid å få brakt det i orden.

Stiftelsen vil uttrykke takknemlighet for at Troms og Finnmark fylkeskommune startet det økonomiske løftet for de samiske museene i Finnmark, og at Finnmark Fylkeskommune har fulgt opp med økninger i form av et kraftig løft i 2023, og lønns- og prisvekstjustering i 2024.

Stiftelsen takker for alle bidrag, både i form av økonomiske tilskudd og ressursbruk som vi har fått tatt del i. Vi gleder oss til tettere dialog og fornyede driftsavtaler med stifter-/eierkommunene, og med Sametinget som stifter, basert på ting, tid og tillit.

Deanu ja Várjjat Museasiida
Tana og Varanger Museumsiida
Teän da Va'rjjel Mu'zeisiida

Siden 2022 har bidratt til Redd Barnas arbeid for barn på flukt fra krig og konflikt.

VI STØTTER REDD BARNA
OG DERES ARBEID FOR
BARN PÅ FLUKT FRA KRIG
OG KONFLIKT!

Redd Barna